

ክፍለጥ ዝግብኦ ሓበሬታ

ኣብ ካንቶን ጁራ ምስ ኣተኻ

ናይ ድኳን ናይ ምኽፋት ሰዓታትን... በዓላት

መንበሪ ፍቓዳት

ናይ ተሓታትነት መድሕን

ዕጸፋርስ (ሓሽሽ): ኣልኮላዊ መስተ ከምኡውን ትምባኽ

እንስሳ ዘቤት

ዘይተጻሕፈ ሕግታትን ፍሉይነታትን ስዊዘርላንድ

አብ ካንቶን ጁራ ምስ አተኻ

አብዚ ምዕራፍ እዚ አገዳሲ ሓበሬታ ክትረኽቡ ኢኹምብዛዕባ አዝዩ ዝተፈላለዩ መዳያት ህይወት፡ ንኣብነት፤ ናብ ካንቶን ዩራ እንተ ቀድሞ እንታይ ክትገብር ከምዘለካናይ ድኳናት ናይ ምኽፋት ሰዓታትን ህዝባዊ በዓላትን እቶም ዝተፈላለዩ ናይ መንበሪ ፍቓድ (ወይ መንበሪ ፍቓድ)ናይ ተሓታትነት መድሕንዕጻፋርስ፡ አልኮላዊ መስተ ከምኡውን ትምባኽእንስሳ ዘቤትሕግታትን ፍሉይነታትን ስዊዘርላንድ

አብ ዩራ ምስ በጻሕኩም እንታይ ክትገብሩ አለኩም?

አብ ቤት ጽሕፈት ቆጶራ ህዝቢ ምምሕዳርኩም ተመዝገቡ።

መንበሪ ፍቓድ ንምርካብ አመልክቱ።

ደቅኹም ትሕቲ 16 ዓመት እንተኾይኖም አብ ቤት ትምህርቲ አመዝግብዎም

ምስ መድሕን ጥዕናውዕል ፈርሙ

ን ናይ ስራሕ ፍቓድ

ዝያዳ ሓበሬታ (ሊንክአድራሻታት ብሮፕራት ቡለቲን)

www.bonjour-jura.ch/ti/bon-a-savoir/a-votre-arrivee-dans-le-canton-du-jura

ናይ ድኳን ናይ ምኽፋት ሰዓታትን... በዓላት

ኣብ ስዊዘርላንድ መብዛሕትኦን ትካላት ሰንበትን ኣብ እዋን ህዝባዊ በዓላትን ዕጽዋት እየን። ኣብ መዕረፊ ባቡርን መዐደሊ ነዳድን ዝርከባ ድኳናት ግን ክፉታት እየን። በዓላት ካብ ካንቶን ናብ ካንቶን ይፈላለዩ።

በዓላት

ህዝባዊ በዓላት ከም ሰንበት እዩ። ኣብ ካንቶን ጁራ ህዝባዊ በዓላት ከምዚ ዝስዕብ ይመስል፤

- 1 ጥሪ፡ ሓድሽ ዓመት
- 2 ጥሪ፡ ድሕሪ መዓልቲ ሓድሽ ዓመት
- ዓርቢ ስቕለት (ዓርቢ ቅድሚ ፋሲካ)
- ሶኒ ፋሲካ (ሰኑይ ድሕሪ ፋሲካ)
- 1 ግንቦት፡ መዓልቲ ሰራሕተኛታት
- ዕርገት ሓሙስ (ድሕሪ ሰንበት ፋሲካ 40 መዓልታት)
- ዊት ሞንደይ (ድሕሪ ሰንበት ፋሲካ 50 መዓልታት)
- ሓሙስ ኮርፕስ ክርስቲ (ድሕሪ ሰንበት ፋሲካ 60 መዓልታት)
- 23 ሰኑ፡ ንዝኸሪ 23 ሰኑ 1974፡ ህዝቢ ጁራ ካንቶን ጁራ ንክፍጠር ድምጺ ዝሃበላ መዓልቲ (ጁራ ፕብላይት)
- 1 ነሐስ፡ ሃገራዊ መዓልቲ ስዊዘርላንድ
- 15 ነሐስ፡ ግምት
- 1 ሕዳር፡ መዓልቲ ኩሎም ቅዱሳን
- 25 ታሕሳስ፡ በዓል ልደት

ኣብ ኣውራጃ ፖርረንትሩይ (Porrentruy) ሶኒ ቅዱስ ማርቲን (St-Martin) (ድሕሪ 1 ሕዳር 2ይ ወይ 3ይ ሶኒ) እውን ህዝባዊ በዓል እዩ።

ድኳናት ዝኸፈቱሉ ሰዓታት

እተን ካንቶናት ድኳናት ዝኸፈቱሉ ሰዓታት ይውስና።

ኣብ ካንቶን ዩራ ድኳናት መብዛሕትኦ ግዜ ካብ ሰኑይ ክሳብ ዓርቢ ካብ ሰዓት 8 ቅ.ቀ ክሳብ 6:30 ድ.ቀ፡ ቀዳም ድማ ካብ ሰዓት 8 ቅ.ቀ ክሳብ 5 ድ.ቀ. ክፉታት እየን።

ገለ ድኳናት ሓሙስን ዓርብን ክሳብ ሰዓት 9 ድ.ቀ. ክፉታት እየን።

ኣብ መዕረፊ ባቡርን መዐደሊ ነዳድን ዝርከባ ድኳናት መብዛሕትኦ ግዜ ኣብ ሰሙን 7 መዓልታት ክፉታት እየን።

ገሊኡን ድኳናት ሰንበት ንግሆ እውን ይኸፈታ።

ናይ ህዝባዊ ምምሕዳር ናይ ስራሕ ሰዓታት

ምምሕዳር ካንቶን ብሓፈሻ ካብ ሰኑይ ክሳብ ዓርቢ ካብ ሰዓት 8 ቅ.ቀ ክሳብ 11:30 ቅ.ቀ ከምኡውን ካብ ሰዓት 2 ድ.ቀ ክሳብ 4:30 ድ.ቀ. ክፉት እዩ። ቤት ጽሕፈት ምምሕዳራት ናይ ምኽፋት ግዜኦም ክፈላለ ይኸእል። ኣቐዲምካ ምሕታት ይምከር።

ብኦንላይን ትረኽቦ ኣገልግሎትን ሓበሬታን

24 ሰዓት ብኢንተርኔት ትረኽቦም ኣብያተ ጽሕፈት ናይ ካንቶናትን ምምሕዳራትን እንዳበዝሑ ይኸዱ ኣለዉ።
ብዙሓት ኣገልግሎታት ብኢንተርኔት ይርከቡ።

ዝያዳ ሓበሬታ (ሊንክኣድራሻታት ብሮፕራት ቡለቲን)

www.bonjour-jura.ch/ti/bon-a-savoir/les-horaires-douverture-des-magasins-et-les-jours-feries

መንበሪ ፍቻዳት

አብ ስዊዘርላንድ ክነብር ወይ ክሰርሕ ዝደሊ ሰብ መንበሪ ፍቻድ የድልዮ። ዝተፈላለዩ ዓይነታት መንበሪ ፍቻድ ኣለዉ። ናይ ወጻእተኛ መለለዪ ካርድ ተባሂሉ እውን ይጽዋዕ

ዝተፈላለዩ መልክዕ ፍቻድ

አብ ስዊዘርላንድ ዝሰርሕ ወይ ልዕሊ 3 ወርሒ ኣብዚ ዝጸንሕ ሰብ ፍቻድ የድልዮ። ንዜጋታት ሕብረት ኤውሮጳ (EU) ወይ EFTA ከምኡውን ንዜጋታት ካልኦት ሃገራት (ካብ ሕብረት ኤውሮጳን EFTAን ወጻኢ) ዝተፈላለዩ ረጅሒታት ይምልከቱ። እዚ ፍቻድ እዚ ብቤት ጽሕፈት ህዝቢ (Service de la Population) ናይ ካንቶን ዩራ ዝወሃብ እዩ። ኣብ ታሕቲ ዘሎ ሰሌዳ ነቶም ዝተፈላለዩ ዓይነታት ናይ መንበሪ ፍቻድ ኣጠቓሊሉ የቐርብ።

ንሓተትቲ ዑቕባ፤

ናብ ስዊዘርላንድ ዝመጹ ሰባት ዑቕባካርድ ምሕታት ካልእ ዓይነት መለለዪ ኣለዎም።

ናይ ወጻእተኛ መለለዪ ካርድ

አብ ስዊዘርላንድ ዝነብሩ ወጻእተኛታት ካርድ ይውሃቦም። ዓይነት መለለዪ ካርድ ካብ ሰብ ናብ ሰብ ይፈላለን ኣብ ዝተፈላለዩ ረጅሒታት (ንኣብነት መበቆል ሃገር) ይምርኮስ። ኩሎም መለለዪ ካርድታት ከም ባዮሜትሪክ ካርድ እዮም ዝስርሑ። ሰባት መለለዪ ካርዶም ንኸውጽኡ ናብቲ ኣብ ደለዎን ዝርከብ ቤት ጽሕፈት ፓስፖርት ብምኻድ ባዮሜትሪክ ሰነዳቶም (ዲጂታላዊ ኣሰር ኣጸብዕትን ስእልን) ከመዝግቡ ኣለዎም። መለለዪ ካርድኻ እንተተሰሪቐ ወይ እንተጠፊኡ ብቐልጠፍ ናብ ፖሊስ ክትሕብር ኣለካ።

ምንዋሕ/ምሕዳስ መንበሪ ፍቻድ

ፍቃድካ ከከም ኩነታት መንበሪ ፍቃድካን ዜግነትካን ብዘተፈላለዩ ክሕድስ እዩ ዜግነትካ። ቅጥዒ ክትቅበሉ ኢኹም። ነዚ ቅጥዒ ቅድሚ እቲ ናይ ግዜ ገደብ ምውዳኡ መሊእኩም ክትመልስዎ ኣለኩም። እቲ ምንዋሕ ብኡንብኡ ዝፍጸም ኣይኮነን። ምስ ገለ ቅድመ ኩነታት ዝተኣሳሰረ እዩ። ንኣብነት፡ ቋንቋ ፈረንሳ ምምሃር። ሓደ ሓደ ግዜ ምሕዳስ ይንጸግ። ንኣብነት፡-

- እቲ ሰብ ገበነኛ እንተ ኮይኑ፤
- እቲ ሰብ ንዊሕ እዋን ማሕበራዊ ሓገዝ ይውሃቦ እንተ ኮይኑ ።

ዝያዳ ሓበሬታ (ሊንክኣድራሻታት ብሮፕራት ቡለቲን)

www.bonjour-jura.ch/ti/bon-a-savoir/les-autorisations-ou-permis-de-sejour

ናይ ተሓታትነት መድሕን

ኩሉ ልዕሊ ዕድመ ናይ ተሓታትነት መድሕን ክገብር ኣለዎ። ብጌጋ ኣብ ልዕሊ ሓደ ሰብ ጉድኣት እንተ ኣጋጢሙኪ፡ እቲ መድሕን ነቲ ወጻኢታት ክሸፍኖ እዩ።

ውልቃዊ ተሓታትነት

ብጌጋ ንኻልእ ሰብ እንተጎዲእኪ ወይ ንብረቱ እንተ ኣበላሸኻ፡ ብገንዘብ ተሓታቲ ኢኻ። ንኣብነት ስፖርት እንዳገበርኪ ንሓደ ሰብ እንተ ጎዲእኪ እቲ ወጻኢታት ኣዝዩ ልዑል ክኸውን ይኽእል እዩ። መድሕን እንተዘይብልኪ ድማ ባዕልኻ ክትከፍል ክትግደድ ኢኻ።

እቲ ናይ ተሓታትነት መድሕን

ጉድኣት ወይ ዕንወት ኣብ ዘጋጥመሉ እዋን ናይ ተሓታትነት መድሕን ምህላው ኣገዳሲ እዩ። እቲ መድሕን ንዓቢ ክፋል ናይቲ ወጻኢታት ይሸፍን። መብዛሕትኦን ናይ ብሕቲ ናይ መድሕን ትካላት ነዚ መድሕን ይህባ። ኣብ ሓደ ገዛ ንዝነብሩ ኩሎም ሰባት ይምልከት። ናይ ተሓታትነት መድሕን ግዴታ ኣይኮነን፤ ግን ብትሪ ይምከር።

እቲ መድሕን እንታይ ይሸፍል?

እዚ መድሕን እዚ ኣብ ልዕሊ ካልኦት ሰባት ንዝበጽሖ ዕንወትን (ኣብ ንብረት) ውልቃዊ ጉድኣትን (ኣብ ሰባት) ዝሸፍን እዩ። እዚ ድማ ወጻኢታት ጽገና፡ ወጻኢታት ሕክምና፡ ካሕሳ ዝኸበረ ደሞዝ ወይ ካሕሳ ቃንዛን ስቓይን የጠቓልል። ኣብ እንስሳ ዘቤት ዝወርድ ጉድኣት እውን ክሸፍን ይኽእል። እንተኾነ ግን እቲ ጉድኣት ኣብ ሓደ ገዛ ንዝነብሩ ሰባት ዝምልከት እንተኾይኑ እቲ መድሕን ኣይከፍልን እዩ። ኮነ ኢልኪ ወይ ብዓቢ ሸለልትነት ዝበጽሖ ጉድኣት እውን ኣይሸፈንን እዩ።

ዝያዳ ሓበሬታ (ሊንክኣድራሻታት ብሮፕራት ቡለቲን)

www.bonjour-jura.ch/ti/bon-a-savoir/lassurance-responsabilite-civile

ዕጽፋርስ (ሓሽሽ)፡ አልኮላዊ መስተ ከምኡውን ትምባኽ

ሓሽሽ፡ አልኮላዊ መስተን ትምባኽን ዝምልከት ሕግታት ምኽታል ኣገዳሲ እዩ። ክትፈልጥዎ ዘለኩም ኣብዚ ኣሎ።

ዕጽፋርስ

ብመሰረት ሕጊ ዕጽፋርስ፡ ምሓዝ፡ ምሻጥን ምጥቃምን ዕጽፋርስ ክልኩል እዩ። እዚ ንውሑድ ዓቕን ውን ይምልከት።

ንግዳዊ መሸጣ ዕጽፋርስ ብዝለዓለ መቐጸዕቲ ይቐጸዕ።

አልኮላዊ መስተን ትምባኽን

ንመሸጣ አልኮላዊ መስተን ትምባኽን ናይ ዕድመ ገደብ ኣሎ። ኣብ ካንቶን ዩራ

- አልኮላዊ መስተ ንትሕቲ 16 ዓመት ንዝዕድሚኦም መንእሰያት ክሸየጥ ኣይፍቀድን እዩ፤
- ፍርያት ትምባኽን ኣልኮልን ትሕቲ 18 ዓመት ንዝዕድሚኦም መንእሰያት ክሸየጥ ኣይፍቀድን እዩ።

እገዳ ምትካኽ ሽጋራ

እገዳ ምትካኽ ሽጋራ ብጥብቂ ዝተሓገገ እዩ።

እዚ ሕግታት ጥዕና ኩሉ ሰብ ንምሕላው የገልግል።

እገዳ ምትካኽ ሽጋራ ነዞም ዝስዕቡ ቦታታት ይምልከት፡

- ዕጹዋት፡ ብህዝቢ ዝበጽሑ ቦታታት (ሆስፒታላት፡ ምምሕዳራት፡ ኣብያተ ትምህርቲ፡ ቤተ መዘክር፡ ሲነማታት፡ ትያትራት፡ ባቡራትን ኣውቶቡሳትን፡ ድኳናትን ማእከላት ዕዳጋን)፤
- ሓያሎ ሰባት ዝሰርሑሉ ክፍልታት።

ኣብ ቤት መግቢ ሽጋራ ምትካኽ ይፍቀድ ድዩ ኣይፍቀድን ኣብ ስፍሓት ናይቲ ቤት መግቢ ይምርኮስ።

ብዙሓት ቤት መግቢታት ፍሉያት ንምትካኽ ሽጋራ ዝኸውን ክፍልታት ኣለዉን። ፋምዋር ይበሃሉ።

ገሊኦም ሰባት ሽጋራ ምትካኽ ወይ ምጥቃም ዕጽፋርስ ጠጠው ከብሉ የጸግሞም እዩ።

ገሊኦም ሰባት ሽጋራ ምትካኽ ወይ ዕጽፋርስ ምጥቃም ጠጠው ከብሉ የጸግሞም እዩ። እዞም ሰባት ውሉፋት

(ትምባኽ፡ ዕጽፋርስ፡ ወዘተ) እዮም። ኣበሬታ ብዛዕባ ቀረባት ሓገዝን ምክልኻል ወልፍን ንኣብነት ኣብ

ኣገልግሎት ረድኤትን ደገፍቲ ትካላትን ክትረኽቡ ትኽእሉ ኢኻ።

ዝያዳ ኣበሬታ (ሊንክኣድራሻታት ብሮፕራት ቡለቲን)

www.bonjour-jura.ch/ti/bon-a-savoir/les-drogues-lalcool-et-le-tabac

እንስሳ ዘቤት

እንስሳ ዘዕቢ ሰብ ዝተፈላለዩ ሕግታት ክኸተል ኣለዎ። ገለ ዓይነታት እንስሳታት ኣብ ኣፓርታማ ክትሓዙ ኣይፍቀድን እዩ። ወነንቲ ኣኽላባት ግብሪ ከልቢ ክኸፍሉ ኣለዎም።

እንስሳ ዘቤት ምሓዝ

ዝኾነ ኣብ ዝተኻረዮ ኣፓርታማንኣሽቱ እንስሳታት ዘቤት ከም ሓሰማ-ጊኒ፡ ሃምስተር፡ ካናሪ ወይ ዓሳ ክሕዝ ይፍቀደሉ። ዝነብር

ይኹን እምበር ኣካሪይቲ ገዛውቲ ኣብቲ ናይ ክራይ ስምምዕ ከም ድሙ ወይ ኣኽላባት ዝኣመሰሉ ዓበይቲ እንስሳታት ምሓዝ ክኸልክሉ ይኸእሉ እዮም። ዓው ዝብሉ/ዝውጭጩ ወይ ሓደገኛታት እንስሳታት እውን ክእግዱ ይኸእሉ እዮም። ቅድሚ እንስሳ ዘቤት ምሓዝ፡ ካብ ኣካራዪኻ ፍቓድ ክትረክብ ኣለካ። ብተወሳኺ ወነንቲ እንስሳታት ፌድራላዊ ሕግታት ሓለዋ እንስሳ ክኸተሉ ኣለዎም። ንኣብነት ዝተወሰኑ ዓይነታት እንስሳታት በይኖም ክትሕዞም ኣይፍቀድን እዩ (ንኣብነት ማንትላ) ወይ ኣብ ዓበይቲ ጓጓታት ጥራይ ክትሓዙ ኣለዎም።

ብዙሓት (ናይ ካልእ ሃገር) እንስሳታት ናብ ስዊዘርላንድ ክኣትዉ ፈጺሞም ኣይፍቀድን እዩ። ንኻልኣት ድማ ካብ ቤት ጽሕፈት ሓለዋ ተጠቀምትን ሕክምና እንስሳን (Service de la consommation et des affaires vétérinaires – SCAV) ፍሉይ ፍቓድ የድሊ።

ኣኽላባት

ኣብ ካንቶን ዩራ ንኣኽላባት ዝምልከት ፍሉይ ሕግታት ኣሎ፤

ኩሎም ኣኽላባት ኣብ ትሕቲ ቆርበት ብማይክሮቺፕ ምልክት ክግበረሎም ኣለዎ። ክምዝገቡ ውን ኣለዎም። እቲ ዋና ናይ ከልቢ መለለዪ ካርድ ይቕበል።

ኣስተውዕል፡ እዚ ካርድ እዚ ምስቲ ናብ ወጻኢ ሃገር ንምጉዓዝ ዘድልየካ ናይ እንስሳ ዘቤት መለለዪ ካርድ ሓደ ኣይኮነን።

ኣኽላባት ኣብቲ ዝነብሩሉ ምምሕዳር ክምዝገቡ ኣለዎም። ዓመታዊ ግብሪ ከልቢ ክኸፈል ኣለዎ።

ኩሎም ወነንቲ ከልቢ ሰገራ ከልቦም ኣልዒሎም ክድርብዩ ኣለዎም።

እንተዘይኮይኑ ክቕጽዑ ይኸእሉ እዮም።

ኣብ ኣኽላባት ናይ ምስልጣን ኮርስ ክትሳተፉ ይምከር።

ንገለ ዓሌታት ከልቢ ከም ፒትቡል ወይ ሮትቫይለር ፍሉይ ፍቓድ የድሊ።

ካብ ሓኪም እንስሳታት ተወሳኺ ሓበሬታ ክትረክብ ትኽእል ኢኻ።

ዝያዳ ሓበሬታ (ሊንክኣድራሻታት ብሮፕራት ቡለቲን)

www.bonjour-jura.ch/ti/bon-a-savoir/les-animaux-domestiques

ዘይተጻሕፈ ሕግታትን ፍሉይነታትን ስዊዘርላንድ

ነፍሲ ወከፍ ሃገር ባህላዊ ፍሉይነታ አለዋ። ኣብ ስዊዘርላንድ እውን ገሊኡም ዘይተጻሕፉ ሕግታት አለዉ። ምሕላዎም ኣገዳሲ እዩ።

ዝተፈላለየ ባህልታት

ስዊዘርላንድ ዝተፈላለየ ዞባታትን ኣርባዕተ ሃገራዊ ቋንቋታትን ባህላዊ ብዙሕነት ዘለዋ ሃገር እያ። እቲ ኣተሓሳስባታት ብዞባ ይፈላለ እዩ። ፍሉይነት ናይ ፈረንሳ ተዛረብቲ ስዊዘርላንድ ን ጀርመን ወይ ጥልያን እትዛረብ ስዊዘርላንድ ክምልከት ግድን ኣይኮነን። ኣብ ከተማን ገጠርን ዘሎ ፍልልይ እውን ዓብዪ እዩ። ይኹን እምበር ኣብ መላእ ስዊዘርላንድ ተመሳሳልነት ኣሎ፤

ሰላምታ

ኣብ ስዊዘርላንድ ንሰባት ሰላምታ ክህቡ እንክለዉ፡ ሰባት ኢድ ንኢድ ተተሓሒዞም ኣብ ኣዲንቲ ይጥምቱ፡ ኣብ መንጎ ደቂ ተባዕትዮን ደቂ ኣንስትዮን ከይተረፈ። ኣብ ካንቶን ዩራ ልሙድ ሰላምታ (Bonjour) (ከመይ ሓዲርኩም) እዩ፤ ኣብ መንጎ ኣዕሩኽ ግን (Salut) (ሰላም) ክትብል ትኽእል ኢኻ። ኣብ ገጠራት መብዛሕትኡ ግዜ ሰባት ዋላ ንዘይፈልጥዎ ሰብ ኣብ ጽርግያ ሰላም ይብሉ። (Merci) (የቐንየለይ)፡ (De rien) (ገንዘብካ/ኪ) ዝብሉ መግለጺታትን ኣብ ድኳናትን ቤት መግብታትን ኣገደስቲ እዮም።

ሰዓት ምሕላው

ሰዓት ምሕላው ማለት ዘይምድንጓይ ማለት እዩ። ኣብ ስዊዘርላንድ ሰዓት ምሕላው ከም ስነ ስርዓት ይቐጽር። ልዕሊ 5 ደቂቕ እንተ ደንጉኻ ብተሌፎን ወይ ብመልእኽቲ ቴክስት ክትሕብር ይግባእ ። ብፍላይ ኣብ ናይ ስራሕ ዓለም ሰዓት ምሕላው ዓቢ ተራ ኣለዎ። ክትራኽብ እንተደሊኻ መብዛሕትኡ ግዜ ኣቐዲምካ ትቋጸር። ኣብ ናይ ብሕቲ ርክባት ከይተረፈ ከይሓበርካ ምብጻሕ ልሙድ ኣይኮነን።

ዝያዳ ሓበሬታ (ሊንክኣድራሻታት ብሮፕራት ቡለቲን)

www.bonjour-jura.ch/ti/bon-a-savoir/les-regles-et-les-habitudes-en-suisse